

**Aftale
mellem Miljø- og Fødevareministeriet og Forsvarsministeriet
om
vilkår for den militære og beredskabsmæssige brug af Miljø- og Fødevareministeriets
arealer i Oksbøl-området**

Staten ejer ca. 14.000 ha i Oksbøl-området, heraf ca. 8.000 ha, som ejes af Miljø- og Fødevareministeriet og hovedsageligt udgøres af klitplantager. De resterende ca. 6.000 ha ejes af Forsvarsministeriet og er Danmarks vigtigste og største militære skyde- og øvelsesområde, hvor der kan gennemføres uddannelse og træning af Forsvarets enheder samt forberedelse til indsættelse i nationale og internationale operationer til lands, til vands og i luften.

Forsvarets behov for at udvide området til brug for disse formål er øget som følge af det nye trusselsbillede og udmøntningen af den politiske aftale for forsvarsområdet 2018-2023. Aftalen indebærer anskaffelse af flere og nye militære kapaciteter samt mere mandskab og behov for at kunne operere med større og tungere enheder - ofte i samspil med fly- og skibsstøtte. Området ved Oksbøl er det eneste område i Danmark, der har en størrelse og indretning, der muliggør, at Forsvarets forskelligartede enheder kan uddannes, trænes og gennemføre skarpskydninger sammen indenfor Forsvarets til enhver tid gældende opgavespektrum. Realistiske rammer og vilkår for uddannelse, træning og skarpskydning er helt centrale elementer i den "aktive beskyttelse" af personellet. Endvidere anvendes området til at gennemføre trænings- og øvelsesvirksomhed sammen med internationale samarbejdspartnere, herunder allierede styrker, ligesom det anvendes af beredskabet og politiet.

Området rummer store naturværdier, heriblandt en række naturtyper, der er karakteristiske for Vestdanmark - eksempelvis klitlandskaber, heder og egekrat. De åbne hedearealer på Forsvarsministeriets område kombineret med lysåbne arealer og klitplantager på Miljø- og Fødevareministeriets område er med til at skabe grundlag for en af Danmarks største bestande af kron dyr. En række lokaliteter i området er beskyttede naturområder (§ 3-beskyttelse), fredninger og Natura 2000 områder. Der findes i området flere dyrearter, der er beskyttet af EU Naturbeskyttelsesdirektiv (bilag IV-arter) – blandt andet odder, markfirben, strandtudse og vandflagermus. Der skal derfor fortsat sikres en hensigtsmæssig balance mellem såvel Forsvarets behov som naturhensyn. Endvidere skal området fortsat kunne stilles til rådighed for civil friluftsmæssig anvendelse, når det er foreneligt med Forsvarets brug af området.

Denne aftale har til formål at muliggøre, at Forsvarsministeriet kan anvende Miljø- og Fødevareministeriets arealer omkring Oksbøl Skyde- og Øvelsesterræn, således at der altid kan gennemføres uddannelse og træning af Forsvarets og Beredskabsstyrelsens enheder inden for de vilkår, som denne aftale giver.

1. Omfattede arealer

1.1 Aftalen omfatter følgende af Miljø- og Fødevarerministeriets arealer (se bilag 1):

1.1.1 Bordrup Klitplantage

1.1.2 Oksby Klitplantage

1.1.2 **Ål Klitplantage:** Den del af Ål Klitplantage, der afgrænses mod øst og nord af Jagtvejen og af Oksbøl Skyde- og Øvelsesterræn mod vest og syd.

1.1.3 **Vejers Syd Klitplantage:** Den sydlige del af Vejers Klitplantage, der grænser op til Oksbøl Skyde- og Øvelsesterræn mod øst langs Kallesmærskvej og afgrænses mod vest og nord Forsvarets afspærringslinje, der går langs Redningsvej - syd om Arrildsø-området og ud til Nordsøen.

1.1.4 **Vejers Nord Klitplantage:** Den del, der mod øst afgrænses af Oksbøl Skyde- og Øvelsesterræn, og mod vest af Flomvej og Stribsøvej samt Nødvejen gående fra Vejers Havvej og nordpå.

1.1.5 **Vrøgum Klitplantage:** Den del af Vrøgum Klitplantage, der afgrænses mod nord af Filsøvej, mod syd af Ål Præstesø, og mod øst af en linje, der går vest om Barnsø og op til Filsøvej.

1.1.7 Blåbjerg Klitplantage

1.1.8 Kærgård Klitplantage

1.1.9 Nyminde Klitplantage

1.1.10 Ho Klitplantage

1.2 Af disse områder er der følgende områder, hvor der er særligt behov for at gennemføre militære aktiviteter (se bilag 1):

1.2.1 **Den nordvestlige del af Bordrup og Oksby Klitplantager:** De dele af Bordrup og Oksby Klitplantager, der ligger op til Oksbøl Skyde- og Øvelsesterræn samt nord og vest for Blåvandvej og det hjulspor, der går vest for Blåvandsvej op i Kolonnevej.

1.2.2 **Den vestlige del af Ål Klitplantage:** Den del af Ål Klitplantage, der er afgrænset mod vest, nord og syd af Oksbøl Skyde- og Øvelsesterræn og med grænse øst for Nordre og Søndre Skydebanevej.

1.2.3 **Vejers Syd Klitplantage:** De samme arealer som er omfattet af 1.1.3.

1.2.4 **Den østligste del af Vejers Nord Klitplantage:** Den del af Vejers Nord Klitplantage, der er afgrænset mod syd, øst og nord af Oksbøl Skyde- og Øvelsesterræn og mod vest af

etablissementsgrænsen nordvest for Råsø – følgende Råsøvej mod vest over til Stribsøvej og følgende denne mod nord indtil etablissementsgrænsen ved Grærup Havvej.

1.2.5 **De vestligste dele af Vrøgum Klitplantage:** Den del af Vrøgum Klitplantage, der er afgrænset mod vest, nord og syd af Oksbøl Skyde- og Øvelsesterræn og mod øst af en nord-sydgående linje fra Præstgårdsvej via Militærvej øst om Vrøgum Skydebaner og følgende Militærvej op til Filsøvej.

1.2.6 **Den del af Kjærgaard Klitplantage der udgøres af 12. maj-sletten.**

1.3 Ydre grænser

For alle arealer nævnt i punkt 1.1 og punkt 1.2 gælder, at ydergrænsen er inklusive eventuelle grænseveje og grænsespor. På disse kan der færdes op til ca. 5 meter fra yderste grøftkant på begge sider for at sikre fuld anvendelse ved for eksempel patruljevirkomhed.

2 Bestemmelser om aktiviteter, som til enhver tid kan finde sted på de arealer, der er omfattet af aftalen

2.1 Brug af veje og spor

Følgende brug af veje og spor kan til enhver tid finde sted på arealerne beskrevet i punkt 1:

2.1.1 Alle Forsvarets hjul- og bæltekøretøjer kan benytte veje og spor, der allerede er etableret til bæltekøretøjer på Miljø- og Fødevareministeriets arealer samt på de veje og spor, der fremover anlægges af Forsvarsministeriet til dette formål (se bilag 2). Der kan gøres holdt på sporene og afsiddes omkring køretøjerne, samt etableres flytbare hindringer (øvelsesminer, markeringsstrimmel og pigtrådsspærringer). Mindre kamphandlinger med løs ammunition kan foregå.

2.1.2 Alle Forsvarsministeriets køretøjer eksklusive bæltekøretøjer kan bruges på følgende veje og spor: a) de veje og spor, der i dag er godkendt til disse formål, b) veje og spor, der fremover anlægges af Forsvarsministeriet, i de arealer, der er omfattet af aftalen, c) eksisterende veje på Miljø- og Fødevareministeriets arealer. Hvad angår b) og c) skal der nedsættes en arbejdsgruppe, der skal fastlægge den endelige placering, jf. punkt 12. Der kan gøres holdt på sporene og afsiddes omkring køretøjerne samt etableres flytbare hindringer (øvelsesminer, markeringsstrimmel og pigtrådsspærringer). Mindre kamphandlinger med løs ammunition kan foregå.

2.2 Brug af faste anlæg

Følgende brug af faste anlæg kan til enhver tid finde sted på arealerne beskrevet i punkt 1:

2.2.1 Der findes på arealerne i punkt 1 en række faste uddannelsesstillinger (kaldet U-stillinger), der kan benyttes til stillingsområder, hvile, planlægning, etc. Disse kan benyttes til de aktiviteter, som den enkelte stilling individuelt er godkendt til. Uddannelsesstillingerne kan eventuelt suppleres med faste toiletskure.

- 2.2.2 Antallet af faste uddannelsesstillinger forventes at ændre sig over tid. Det bevirker blandt andet, at de eksisterende faste uddannelsesstillinger kan suppleres med yderligere faste stillinger til brug for skydning med eksempelvis artilleri og morterer (oversigt over nuværende U-stillinger samt forslag til kommende U-stillinger findes i bilag 2).
- 2.2.3 Der kan opføres faste installationer til afspærring af arealerne, jf. punkt 7.3 - herunder skilte, opsætte balloner, master, pæle og kabler samt gøres brug af bomme og etableres fast strøm i hele aftaleområdet. Der kan ligeledes etableres fysisk og elektronisk overvågning. Opsætning af faste installationer sker i dialog med Miljø- og Fødevareministeriet.

2.3 Øvrige aktiviteter

Følgende aktiviteter kan til enhver tid finde sted på arealerne beskrevet i punkt 1.1.:

- 2.3.1 Al militær færdsel til fods i hele området. Orienteringsløb aftales dog med Miljø- og Fødevareministeriet (Naturstyrelsen Blåvandshuk).
- 2.3.2 Arealerne beskrevet i punkt 1.1.1 og punkt 1.1.3 kan afspærres, jf. punkt 7.3 og punkt 2.2.3, og der kan gennemføres skydning med skarp ammunition efter Forsvarets sikkerhedsbestemmelser herfor.
- 2.3.3 Flyvning i lav højde med fly, helikoptere og droner samt gennemførelse af luftlandsætning.

3 Bestemmelser om aktiviteter som kan finde sted i ca. 75 dage om året på arealer, der grænser op til Forsvarsministeriets arealer i Oksbøl-området

For hvert af de områder, der er nævnt i punkt 1.2 har Forsvarsministeriet i ca. 75 dage hvert år fuld adgang til alle dele af arealerne. Arealerne kan fortsat benyttes som beskrevet i punkt 2. Tilsvarende kan dagene anvendes sammenhængende eller enkeltvis, og der vil ikke nødvendigvis være tidsmæssigt sammenfald imellem de perioder, hvor de forskellige arealer benyttes af Forsvaret. Militære enheder kan i de perioder, hvor Forsvarsministeriet har brugsret, færdes frit på arealerne og gennemføre følgende aktiviteter:

- Foretage gravearbejde.
- Udlægge hindringer.
- Etablere områder, hvor enhederne hviler, planlægger og klargør til næste opgave (beredskabsområder).
- Gennemføre kamphandlinger.
- Benytte køretøjer som beskrevet i punkt 2.1, dog benyttes bæltekøretøjer på op til 25 tons på alle veje og spor omfattet af punkt 2.1.2 og ikke alene på spor beregnet til bæltekøretøjer.
- Oprette forsyningsområder og materieldepoter samt opføre kulisser.

De ca. 75 dage er regulære øvelsesdage, hvor Forsvarets operative enheder uddannes og trænes. Rekognoscering og planlægning forud for samt kontrol, oprydning, rengøring og reetablering efterfølgende indgår ikke i de ca. 75 dage.

4 Bestemmelser om aktiviteter som kan finde sted i ca. 28 dage om året i den sydlige og nordlige del af området samt i udkanten af Oksbøl-området

4.1 Forsvarsministeriet kan anvende de af områderne, der er omfattet af punkt 1.1, men ikke af punkt 3, i ca. 28 dage hvert år. Dagene kan anvendes sammenhængende eller enkeltvis, og der vil ikke nødvendigvis være tidsmæssigt sammenfald imellem de perioder, hvor de forskellige arealer benyttes af Forsvaret. Brugsretten indebærer, at der udpeges en eller flere korridorer på ca. 200 meter - typisk udgående fra en uddannelsesstilling eller et beredskabsområde - omkring en valgt vejstrækning, jf. punkt 2.1, hvor enhederne kan bevæge sig frit og gennemføre samme aktiviteter, som beskrevet i punkt 3.

De ca. 28 dage er regulære øvelsesdage, hvor Forsvarets operative enheder uddannes og trænes. Rekognoscering og planlægning forud for samt kontrol, oprydning, rengøring og reetablering efterfølgende indgår ikke i de ca. 28 dage.

4.2 Forsvarsministeriet kan etablere adgangsveje fra landsætningsområder ved Vestkysten. Dette kan eksempelvis ske på følgende steder:

- via Kærgaard Strand og stranden på Skallingen og ind til aftaleområdet.
- via Ho Klitplantage og Oksby Klitplantage på modsatte side af Blåvandvej.
- via Ho Bugt og ind til aftaleområdet.

Forsvarets enheder har mulighed for at udpege en eller flere korridorer på ca. 200 meter omkring en valgt vejstrækning i hvilke enhederne har mulighed for at bevæge sig frit. Undtagelsesvis er der mulighed for at etablere små kampstillinger og lette hindringer - primært til brug af mandskab til fods.

5 Beskyttede områder og områder med stor rekreativ værdi

På Miljø- og Fødevarerministeriets arealer er udpeget 12 områder, hvor militære aktiviteter ikke umiddelbart kan forenes med hensyn til natur og publikum, jf. bilag 3. Hvis det er foreneligt med operative hensyn, planlægges militære aktiviteter derfor således, at de enten ikke berører de 12 områder, eller kun benytter dem på måder, der enten ikke eller kun kortvarigt ændrer naturtilstanden - eksempelvis ved at begrænse kørsel og gravearbejde. Der planlægges og koordineres fra gang til gang mellem aftalens parter. Hvis Forsvarets aktivitet i de 12 områder vil ændre naturtilstanden og kræver dispensationsansøgning i forhold til fredninger, § 3-udpegninger, etc., indhentes en sådan efter de retningslinjer, der udarbejdes herfor, jf. punkt 12. Hvis operative behov i øvrigt ikke kan forenes med natur- og publikumsværdier i de 12 områder, aftaler Forsvarsministeriet og Miljø- og Fødevarerministeriet i fællesskab, hvordan dette håndteres.

6 Forberedelse til udsendelse og gennemførelse af operationer

Når militære enheder skal deltage i operationer, såvel internationalt som nationalt udvides perioderne for de aktiviteter, der er beskrevet i punkterne 2, 3 og 4. Omfanget af udvidelsen

afgøres af Forsvarets operative behov i den aktuelle situation. Fristerne i punkt 7.1 gælder ikke i disse tilfælde, men Forsvarsministeriet (Skydesikkerhedskontoret i Oksbøllejren) informerer i sådanne tilfælde snarest muligt Miljø- og Fødevarerministeriet (Naturstyrelsen Blåvandshuk), om i hvilke perioder og områder, der ekstraordinært er behov for yderligere brugsret i forhold til de i punkt 3 og 4 beskrevne aktiviteter.

7 Generelle vilkår for områdets benyttelse

Alt praktisk koordination, gennemførelse og rapportering vedrørende denne aftale, varetages af Forsvarsministeriets og Miljø- og Fødevarerministeriets lokale enheder i området (Skydesikkerhedskontoret i Oksbøl og Naturstyrelsen Blåvandshuk). I tilfælde hvor Forsvaret benytter områderne, jf. punkterne 2, 3, 4 og 6 har Forsvarets opgaveløsning forrang, og civile arrangementer kan som udgangspunkt ikke finde sted, med mindre operative forhold tillader, at tidsrum og geografiske placering af Forsvarsministeriets aktiviteter justeres.

- 7.1 Forsvarsministeriet og Miljø- og Fødevarerministeriet informerer to gange årligt gensidigt hinanden om kendte aktiviteter. Senest den 15. januar et givent år informeres om aktiviteter fra 1. juli til 31. december i det pågældende år. Senest 15. august i et givent år informeres om aktiviteter fra den 1. januar til den 30. juni i det følgende år.
- 7.2 I forbindelse med aktiviteterne beskrevet i punkterne 2.3.2, 3, 4 og 6 kan det være nødvendigt at afspærre områderne beskrevet i punkt 1.1 og 1.2 for offentligheden. Vurdering af behovet for og omfanget af en afspærring foretages af Forsvarsministeriet, der koordinerer med Miljø- og Fødevarerministeriet. Denne information gøres endvidere offentlig tilgængelig på de relevante hjemmesider. Afspærring sker både ved brug af faste konstruktioner jf. punkt 2.2.3 og midlertidige konstruktioner. Forsvarsministeriet står for opførelsen i koordination med Miljø- og Fødevarerministeriet.
- 7.3 Forsvarsministeriet (Skydesikkerhedskontoret i Oksbøllejren) kan beskære, klippe og fælde tilvækst omkring ballonmaster af sikkerhedsmæssige årsager for at opnå overblik og frit udsyn til skilte med videre.
- 7.4 Nye tiltag, der iværksættes med henblik på varige ændringer af arealerne - herunder i forhold til områdets hydrologi, skal koordineres mellem Forsvarsministeriet og Miljø- og Fødevarerministeriet.
- 7.5 Naturstyrelsen har som led i det aktuelle samarbejde adgang til bilkørsel i afmærkede køretøjer på samtlige veje i Oksbøl Skyde- og Øvelsesterræn, når de militære aktiviteter tillader dette. Ved uopsætteligt behov for kørsel indhentes tilladelse ved Skydesikkerhedskontoret i Oksbøllejren.
- 7.6 Forsvarsministeriets eventuelle entreprenører, der er ansat eller lejet til eksempelvis oprydning eller udbedring af skader, har som led i samarbejdet adgang til alle arealer omfattet af aftalen.
- 7.7 De operative enheders brug af Miljø- og Fødevarerministeriets arealer skal generelt ske inden for rammerne beskrevet i bilag 4.

8 Vildtregulering og jagt

Miljø- og Fødevarerministeriet varetager den samlede regulering af vildtbestanden på statens arealer i Oksbøl-området. Planlægningen heraf koordineres med Forsvarsministeriet (Skydesikkerhedskontoret i Oksbøllejren), jf. punkt 11.

Af hensyn til den samlede militære anvendelse af Oksbøl-området indgås ikke aftaler om bortforpagtning/udlejning af jagt i de områder, der fremgår af aftalens punkt 1.2. Gældende jagtlejeaftaler i områderne omfattet af punkt 1.2 afvikles snarest muligt, mens jagtlejemål uden for punkt 1.2 genforhandles eller genudbydes med præcisering om hensyntagen til Forsvarsministeriets behov og med mulighed for opsigelse af jagtlejekontrakten i kontraktperioden.

I det omfang jagtudlejning i den øvrige del af aftaleområdet giver udfordringer i forhold til Forsvarsministeriets brug af arealerne, tages disse også ud af jagtleje.

Forsvarsministeriet kompenserer Miljø- og Fødevarerministeriet for den tabte jagtlejeindtægt, jf. punkt 10.

Miljø- og Fødevarerministeriet gennemfører jagt på egne arealer i henhold til Naturstyrelsens jagtpolitik.

Forsvarsministeriet gennemfører INTERFORCE-jagter og veteranjagter på egne arealer i Oksbøl Skyde- og Øvelsesterræn i henhold til Forsvarsministeriets jagtbestemmelse.

Hjortevildt nedlagt på Forsvarsministeriets jagter håndteres og sælges af Naturstyrelsen efter særlig aftale herom. Denne aftale kan eventuelt suppleres, således at skadet eller dødt hjortevildt på Forsvarsministeriets arealer tillige håndteres af Miljø- og Fødevarerministeriets lokale enhed i området.

Miljø- og Fødevarerministeriets vildtregulering og jagt på de arealer, der er omfattet af aftalen, kan aflyses med kort varsel, hvis der opstår presserende operative behov – eksempelvis, jf. punkt 6.

9 Skiltning

Af hensyn til sikkerhed og publikums færden opstilles nødvendig skiltning.

For at sammenhæng i området etableres fælles informationstavler med udgangspunkt i Miljø- og Fødevarerministeriets designprogram og Naturstyrelsens skilteprogram. Disse skal oplyse om muligheder og begrænsninger i offentlighedens adgang. Antal og placering aftales mellem Miljø- og Fødevarerministeriet (Naturstyrelsen, Blåvandshuk) og Forsvarsministeriet (Skydesikkerhedskontoret i Oksbøllejren). Endvidere reduceres omfanget af skelmarkeringer.

Skilte rettet mod Forsvarets enheder kan opsættes på Miljø- og Fødevarerministeriets arealer af Forsvarsministeriet efter aftale med Miljø- og Fødevarerministeriet.

10 Økonomi

Forsvarsministeriet godtgør Miljø- og Fødevareministeriet for de dokumenterede direkte indtægtstab og merudgifter, som denne aftale måtte indebære. Endvidere bidrager Forsvarsministeriet til vedligeholdelsen af Miljø- og Fødevareministeriets veje på baggrund af en vurdering af det slid, som Forsvarsministeriets anvendelse bevirker. Miljø- og Fødevareministeriet modtager bagudrettet derfor af Forsvarsministeriet årligt et beløb til forfald den sidste måned i det pågældende kalenderår, jf. bilag 5.

Derudover betaler Forsvarsministeriet efter regning for etablering af fælles informationstavler m.m., jf. punkt 9.

Udførelse af vedligehold på nye veje og spor på Miljø- og Fødevareministeriets arealer skal undersøges af en arbejdsgruppe, jf. punkt 12.

Som en overgangsordning videreføres den hidtidige aftale for kalenderåret 2019 vedrørende vedligeholdelse af spor og veje på Miljø- og Fødevareministeriets arealer.

11 Fora for udmøntning af samarbejdet

Driftsopgaverne i forbindelse med denne aftale varetages af Miljø- og Fødevareministeriets og af Forsvarsministeriets lokale enheder i Oksbøl-området. Med henblik på at sikre et velfungerende samarbejde etableres følgende to permanente mødefora:

A. Der holdes ét årligt kontaktmøde med deltagelse fra Naturstyrelsen, Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse og Hærkommandoen.

B. Der afholdes månedlige koordinations- og driftsmøder, med deltagelse af Skydesikkerhedskontoret i Oksbøllejren samt Naturstyrelsen Blåvandshuk.

På disse møder aftales de praktiske vilkår for udmøntning af denne aftale. Hvis der opstår uenigheder i den forbindelse eller i øvrigt omkring udmøntningen, involveres i første omfang de respektive styrelsers direktioner. Hvis der fortsat ikke er enighed, kan sagen rejses overfor Miljø- og Fødevareministeriets departement og Forsvarsministeriets departement, der i fællesskab vil træffe afgørelse i sagen.

12 Nedsættelse af arbejdsgrupper

I forbindelse med indgåelse af denne aftale nedsættes to arbejdsgrupper:

- 12.1 **Arbejdsgruppe om myndighedsbehandling:** Der skal udarbejdes en fast praksis for hvorledes, der skal ageres, såfremt Forsvarsministeriets aktiviteter på de arealer, der er omfattet af aftalen, kræver tilladelser eller dispensationer fra andre myndigheder. Der nedsættes i første kvartal 2019 en arbejdsgruppe, der inden 1. juni 2019 skal fremlægge forslag til praksis. Retningslinjer for arbejdsgruppen er vedhæftet som bilag 6.

- 12.2 **Arbejdsgruppe om veje og spor:** Forsvarsministeriet vil anlægge og vedligeholde nye veje og spor på de arealer, der er nævnt i punkt 1. Med henblik på at fastlægge den nøjagtige placering af disse nedsættes en arbejdsgruppe. Arbejdsgruppen skal ligeledes fastlægge hvilke veje og spor på Miljø- og Fødevareministeriets arealer, der fremover kan benyttes af Forsvarsministeriet. Retningslinjer for arbejdsgruppen er vedhæftet som bilag 7.

13 Evaluering

Senest den 1. april 2020 iværksætter Forsvarsministeriet i koordination med Miljø- og Fødevareministeriet en evaluering af denne aftale.

14 Ikrafttrædelse

Aftalen træder i kraft den 1. februar 2019 og erstatter "Overenskomst mellem Forsvarskommandoen og Skov- og Naturstyrelsen om Forsvarsministeriets benyttelse af Oxbøl Statskovdistrikts arealer af 5. november 2003".

15 Genforhandling

På baggrund af evalueringen, jf. punkt 13, kan aftalen genforhandles, såfremt en af parterne ønsker dette.

24.1.2019

.....
Dato

Miljø- og Fødevareministeriet

.....
Henrik Studsgaard
departementschef

24.1.2019

.....
Dato

Forsvarsministeriet

.....
Thomas Ahrenkiel
departementschef

